

13. *Commemoratio eorum quæ in sanctum Martinum Constantinovoli acta sunt, ex epistola cujusdam ad Occidentales.*

14. *Martini papæ epistola dum ab exilio scriptæ.*

15. *Relatio factæ motionis in sanctum Maximum et socium ejus, coram principibus in secretario.*

16. *Sancti Maximi epistola ad Anastasium monachum, discipulum suum.*

17. *Anastasio monachi epistola ad monachos Callitanos.*

18. *Relatio de dogmatibus quæ agitata sunt inter sanctum Maximum, et Theodosium Cæsareæ Bythyniæ episcopum, et proceses qui cum eo erant.*

19. *Anastasio, presbyteri et apocrisarii Romæ, epistola ad Theodosium Gangrensem, una cum subjacentibus testimoniis et syllogismis.*

20. *Hypomnesticon declarans Gesta sanctorum Maximi et utriusque Anastasio atque Martini papæ, necnon Theodori, Euprepii et aliorum.* Bernardus de Montfaucon vir eruditus, monachus Benedictinus congregationis sancti Mauri in Gallia, in Diario Italico, Parisiis, in-4°, anno 1702 edito, cap. 21, pag. 309, hæc *Collectanea Anastasio Bibliothecarii*, Græcæ mss. exstare inquit in Italia, in bibliotheca sancti Joannis de Carbonaria, Augustinianorum.

IX. Translulit quoque ex Græco in Latinam linguam *Passionem MCCCCLXXX martyrum*, quæ versio exstat Romæ in bibliotheca sanctæ Crucis in Jerusalem, cujus prologum nobis obtulit Joannes Mabillon in Martyrologio Romano parte II, pag. 80, ubi etiam in hac præfatione Anastasius meminit quod opusculum istud susceperit agendum : *Post translata a se ad petitionem ejusdem, Passionem præcipui doctoris et martyris Petri, Alexandrinæ urbis episcopi* : quæ etiamnum alicubi in Legendariis illis infinitis latet, quæ in bibliothecis pulvere oblecta latent.

X. Idem ex Græco in Latinum produxit *Vitam sancti Basilii Cæsareæ Cappadocum archiepiscopi*, cujus operis integram præfationem edidit idem Joannes Mabillon, in eodem Itinere Litterario Italico, parte II, pag. 82. Hanc operam laudat Baronius in notis ad Martyrologium Romanum, die prima Januarii, ibidemque indicat præfationem Urso S. R. Ecclesiæ subdiaconi in *Vitam S. Basilii a se Latinitate donatam*. Quam etiam habes apud Heribertum Rosweidum in *Vitis Patrum* lib. I, pag. 116, et in notis pag. 125, versu *Urso*. Verum præfatio illa cum *Vita* quæ subsequitur, non alia est ab Anastasiana, quæ habetur in isto Itinere Italico, inscriptione excepta, quæ apud Rosweidum aliosque decurtata ac mutila est. Ex qua autem integra manifeste colligitur, Anastasium vulgatæ *Vitæ* esse interpretem, quæ Urso perperam in impressis tribuitur : ideoque imposterum *Vitæ* interpretationem istius, tribuendam esse Anastasio bibliothecario, qui eam Urso instigante aggressus est.

XI. Idem aggressus versionem *Passionis sancto-ram Cyri et Joannis*, cujus prologus refertur in eodem Itinerario Italico, pag. 85, exstatque cum textu *Passionis* in veterrimo codice bibliothecæ sancti Petri apud Carnutas, ordinis divi Benedicti. Nomen quidem Anastasio, quod in vitioso atque ex situ corrupto ms. exemplari erat obliteratum, ex

A conjectura restituit Joannes Mabillon loco citato, eo quod tempus et stylus Anastasio convenient. Idem sane dicendi genus, eadem præfationis methodus, quæ in præfatione Anastasio ad *Passionem MCCCCLXXX martyrum*. Itemque in *Præfatione Vitæ sancti Joannis Eleemosynarii*, apud Heribertum Rosweidum in *Vitis Patrum* p. 137 editionis Lugdunensis anni 1617.

XII. Denique idem edidit *Translationem ex Græco in Latinum Vitæ sancti Donati episcopi apud Euriam in Syria*, cujus prologum idem qui supra profert in eodem Itinere Italico, pag. 85, hanc Versionem esse Anastasio non dubitans, tametsi ejus nomen in Cassinensi codice desideretur, ex quo præfationem descripsit. Integrum autem libellum edere, ipsi visum non est operæ pretium, cum ipsissima ista quæ in codice Cassinensi sunt, apud Monbrithum vulgata sint : tametsi in Aprilii Bollandiano ad diem 30 non alia Donati Acta referantur quam ex Menæis Græcorum.

XIII. Exstat *Anastasio presbyteri et abbatis ac bibliothecarii S. Romanæ Ecclesiæ ad Adonem archiepiscopum Viennensem epistola* in Conciliis ultimæ editionis Labbeanæ Parisiensis anni 1672, tom. VIII, col. 568, *De obitu Nicolai papæ I et electione Adriani II*, inter epistolas Nicolai papæ primi, anno 867, indict. xv. Videas et ejus epistolam nonis Januarii anni 876 ad Hincmarum Rhemensem archiepiscopum indictione IX datam, tomo III Conciliorum Galliarum, pag. 425, quam ex Codice Rhemensi exhibuit Jacobus Sirmondus, Binio aliisque Collectoribus antea incognitam. Unam quoque ad Anastasium Bibliothecarium scripsit epistolam Photius patriarcha Constantinopolitanus, ordine 170, pag. 244, brevem, ex qua concludere promptum est magnæ tunc auctoritatis fuisse Anastasium Romæ.

XIV. Exstat quoque *S. Theodorii Studitæ abbatis Constantinopolitani sermo de sancto Bartholomæo Apostolo*, qui circa annum 820 inter Græcos clarus doctrina atque pietate emicuit, quem Anastasius S. R. Ecclesiæ bibliothecarius ex Græcis in Latinam linguam translulit et ex ms. codice etendum curavit, Spicilegii tomo III, pag. 13, Lucas de Acherio monachus Benedictinus congregationis sancti Mauri in Gallia.

XV. Cum mortuo Adriano II Romano pontifice ejus bibliothecarius seu referendarius, vel, ut modo loquuntur, secretarius et ab epistolis fuerat, idem munus sub Joanne VIII successore egisset, tanquam bibliothecarius seu Secretarius Joannis VIII papæ prædicti, cujus lateri et epistolis adharebat, epistolas sex sub nomine ejusdem Græcas Latinasque simul edidit, ad negotia Orientalis Ecclesiæ spectantes, quæ exstant tomo VIII Conciliorum editionis Labbeanæ, in Appendice ad concilium octavum Constantinopolitanum ex ms. codice Vaticano, columnis 1451, 1461, 1473, 1477, 1479, 1485. Qui si superstes diutius in vivis fuisset, alias quoque pontificis ejusdem epistolas utraque lingua Græca ac Latina posteris reliquisset. Mortuo autem illo sub Joanne VIII pontificato, Zacharias illi in bibliothecarii seu referendarii officio successor datus est, anno nihi incomperito.

NOTITIA BIBLIOGRAPHICA ALTERA.

(Apud Fabricium, Biblioth. med. et inf. Latinitatis, tom. I.)

ANASTASIVS, bibliothecarius Romanus, abbas et presbyter, imo presbyter cardinalis, sive cardinalis ab an. 848 clarus temporibus Nicolai I, qui ab anno

858 Adriani II, qui ab anno 867, et Joannis VIII, qui ab anno 882, pontificatum gessit, et fortasse etiam secutorum temporibus. Multa ex Græcis Latine

vertit « rudiore plerumque stylo et semibarbaro, A quaquam, » ut Combefsius in Bibliotheca Concionatoria recte iudicat, « nec ipso inutili, plerisque in mediis illius ævi auctoribus Græcis nobis futuris perobscuris, nisi lucem ille scientia quam sermone peritior, vel ita nobis reddens affudisset. » Habemus vero ex Anastasii versione : 1. *Chronologiam Nicephori Constantinopolitani*, qui an. 828 diem obiit, eique subijunctam stichometriam librorum sacrorum. 2. *Historiam Ecclesiasticam*, quæ inter Scriptores Historiæ Byzantinæ prodiit, ex eodem Nicephoro, Georgio Syncello et Theophane confessore circa annum 872 contractam. 3. *Acta synodi sextæ* Constantinopoli in Trullo habitæ anno 680. 4. *Acta synodi septimæ*, sive synodi Nicænæ II an. 787. 5. *Acta synodi octavæ* Constantinopolitani an. 869, cui ipse interfuit. 6. *Collectanea* ad controversiam et historiam Monothelitarum spectantia, a Sirmondo edita, atque Combefsius, et obvia etiam tom. XII Bibliothecæ Patrum Lugdunens. De quibus singulis dixi tomo IX Bibliothecæ Græcæ, pag. 337 seqq., de Chronologia etiam tom. VI, pag. 153. *Passio 10000 martyrum* sub Adriano et Antonino Pio exstat in Actis Sanctorum 22 Junii, tom. IV, pag. 182. *Vita Joannis Eleemosynarii* patriarchæ Alex. apud Rosweidum lib. 1 de Vitis Patrum, et in iisdem Sanctorum Actis 25 Januarii. *Passio S. Demetrii* martyris apud Joannem Mabillonium tom. I Analect., pag. 65, et editionis novæ pag. 172. Euconium S. Bartholomæi apostoli ex Græco Theodori Studitæ, in Dacherii Spicilegio, tom. III, et editionis novæ tomo II, pag. 123, atque in Combefsii Bibliotheca Concionatoria tomo VII. Epistola ad Carolum Calvum præfixa *Scholii S. Maximi et Joannis Scythopolitani in Dionysium* Areopag. ab Anastasio versis, edita ab Usserio in Epistolis Hibernicis, pag. 45. Epistola ad eundem Carolum præmissa *Vitæ Dionysii* scriptæ a Methodio, apud Srium ad 8 Octobris, et Petrum Franciscum Chifletium de uno Dionysio, aliosque. De vita illa ab Anastasio versa vide Mabillonium tom. I Analect., pag. 59 seq., et novæ editionis pag. 212, ubi Hincmari de eadem ad Carolum imperatorem litteras exhibet. Idem Mabillonius tomo I Musei Italici pag. 80 seq. vulgavit Anastasii prologos in versas a se *Passionem 1480 martyrum* in Palæstina sub Chosroe (de quibus Acta Sanctorum 22 Junii, tom. IV, pag. 188), *Miracula S. Basilii Cæsarensis*, *Passionem SS. Cypri et Joannis*, et *Vitam S. Donati episcopi apud Euricon in Syria*. Tribuitur illi etiam versio *Historiæ de Josaphat et Barlaam* inter Joannis Damasceni Opera, *Epistolæ S. Cyrilli Alex. ad Gennadium*, *Vitæ Petri Alexandrini*, *Passionis S. Agathii* sociorumque ejus : et narrationis *Miraculi Berytensis*, de imagine Christi a Judæis transfixa an. 765.

Præterea ipse scripsisse traditur Anastasius *Vitas Pontificum* (a) a Petro usque ad Nicolaum I, quas cum Guilelmo Bibliothecario de Vita Adriani II et Stephani VI sub Anastasii nomine primus ex Marci Velseri Bibliotheca vulgavit Joannes Buseus, Mougntiæ 1602 4. Deinde Carolus Annibal Fabrottus

(a) Neutiquam omnium, sed paucorum quorundam. fortasse a Gregorio IV ad Nicolaum I, quibus vicinus vixit auctorem posse esse Anastasium, non sine causa moment eruditi. Vide præ cæteris Friderici Spanhenii Opera tom. II, p. 649 seq. et quæ collegii Oudinus tom. II, p. 258 seqq.

(b) *Giornale de Letterati d'Italia* tom. XXXI, pag. 441 seq. Acta Eruditorum an. 1719, pag. 425. Anno 1725, pag. 153. Anno 1631, pag. 349.

cum Historia Anastasii Ecclesiastica, Parisiis 1649 fol. inter Scriptores Historiæ Byzantinæ; quos novissime Venetis typis recusus constat. Antonii Dandini Alteserræ notæ et observationes excusæ separatim, Parisiis 1680 4. Post Buseum et Fabrottum, splendidam hujus Libri Pontificalis editionem auspiciis Clementis XI papæ curare cœperunt doctissimi viri Franciscus Blanchinus et Joannes Vignolius notis et observationibus illustratam (b), Romæ 1718, 1724, 1728 fol. neque tertio hoc tomo opus absolvitur, qui in Gregorio Magno jam desinit. Post absolutam a Fabricio Bibliothecam hanc Latinam prodiit quartum volumen Romanæ editionis. Hujus tria priora a Fabricio indicata sunt. Præcedunt prolegomena nonnulla, in quibus continentur Josephi Blanchini Veronensis congregationis Oratorii de Urbe presbyteri dissertationes epistolares septem; tum opusculum de Vitis Romanorum pontificum a B. Petro apostolo usque ad S. Paulum primum ex B Veronensi codice. Item aliud opusculum continens codicem Sacramentorum vetus Romanæ Ecclesiæ a S. Leone papa confectum, de quo dicemus, cum de S. Leone agendum erit. Opusculum III exhibet Gelasii I decretum e Florentino codice desumptum cum aliis duobus collatum IV. Fragmentum Catalogi Pontificalis in Vigilio desinens, quod integrus receditur, quam legeretur in tom. III ejusdem editionis Anastasianæ. Opusculum V. dat Fragmentum Inventionis in Romam pro Formoso. Opusculum VI fert appendicem seu variantes ad Martyrologium Bedæ editum in principio tomi II Actorum SS. Bollandi collatum cum codice Veronensi sæculo circiter x. VII Opusculum exhibet Psalterium cum Canticis juxta Vulgatam antiquam, et Italiam versionem cum variantibus, et collatione instituta cum aliis vetustissimis Psalteriis. Excipit hæc omnia Cajetani Cenni presbyteri Pistoriensis Chronologia Cæsarea pontificia tomi IV ab an. Christi 590 usque ad 768.

Totum vero luculenter recensitum exstat novo C ejusdem Vignolii (c), Romæ 1724, forma quarta majore, atque sub idem fere tempus clarissimi Muratorii studio in tomo tertio Rerum Italicarum, Mediolani 1723 fol., addita (d) etiam aliorum auctorum veterum continuatione de Vitis Pontificum a Leone IX ad Joannem XXII.

Chronicon breve *Cassinense* in anno Christi 857 desinens, quod Anastasio tribuitur, edidit laudatus Muratorius tomo secundo magnæ illius atque Italii honori semper futuræ Collectionis tom. II, p. 249, sed Anastasium auctorem esse vix ac ne vix quidem sibi persuadet.

Epistola ad Adonem archiepiscopum Viennensem, atque altera *de obitu Nicolai I papæ et electione papæ Adriani II* et tertia *ad Hincmarum* leguntur in tomis Concilior. Regia XXXIII, Labbei VIII, Harduini V, et Veneta Coleti X.

Martini I, papæ *Epistolæ* XIV, XV, XVI, XVII et XVIII versas ab Anastasio exhibet et præfationem ejus ad Martinum Narniensem episcopum memorat D Binius tom. II Concilior. edit. 1618, atque inde aiii

(c) Acta Eruditorum an. 1727, pag. 52. Journal des Savants an. 1726. Jun. pag. 246. Mémoires de Trévoux an. 1727, pag. 89.

(d) Vide conspectum meum thesauri Litterarii Italiæ pag. 27 seq. et Acta Eruditorum anno 1724, pag. 377 seq. ubi etiam de *Petri Boerii* episcopi circa an. C. 1580. Urbevetaui notis in Anastasii MSS.